

BYGGÐASTOFNUN

Starfsemi Byggðastofnunar

Ársfundur 2026 - Kirkjubæjarklaustri

Arnar Már Elíasson, forstjóri

Stefnumótun Byggðastofnunar 2023

Stefna

Hlutverk, framtíðarsýn og gildi
>10 ár

Stefnumörkun

<10 ár

Starfsáætlun

1 ár

Stefnumörkun Byggðastofnunar 2023-2028

1. Opinber stefnumótun á sviði byggðamála
2. Byggðarannsóknir, gagnasöfnun og greiningar
3. Fjármögnun verkefna
4. Atvinnulíf, byggðaðróun og innviðir
5. Nýsköpun, fram- og tækniþróun
6. Umhverfis- og loftslagsmál
7. Sjálfbær þróun í landsbyggðunum
8. Framúrskarandi vinnustaður
9. Öflug og fagleg stjórnsýsla

- 3.1 **Lánskjör** Byggðastofnunar **eru samkeppnishæf** til þess að stuðla að sambærilegu aðgengi að fjármagni um land allt.
- 3.3 Byggðastofnun nýtir sér ábyrgða- og stuðningskerfi sem möguleg eru til að **viðhalda fjölbreyttum lánaflokkum** stofnunarinnar með það að markmiði að stuðla að kynslóðaskiptum og fjölbreyttu atvinnulífi í landsbyggðunum.
- 3.7 Með aðkomu Byggðastofnunar að **átthagafjárfestum** er ætlunin að skila auknum möguleikum til fjármögnunar atvinnutækifæra í nærsamfélaginu. Horfa skal til þess að stofnunin dragi sig úr beinni þátttöku í almennum rekstrarfélögum í samkeppnisumhverfi og efli heldur átthagafjárfesta á hverju svæði.

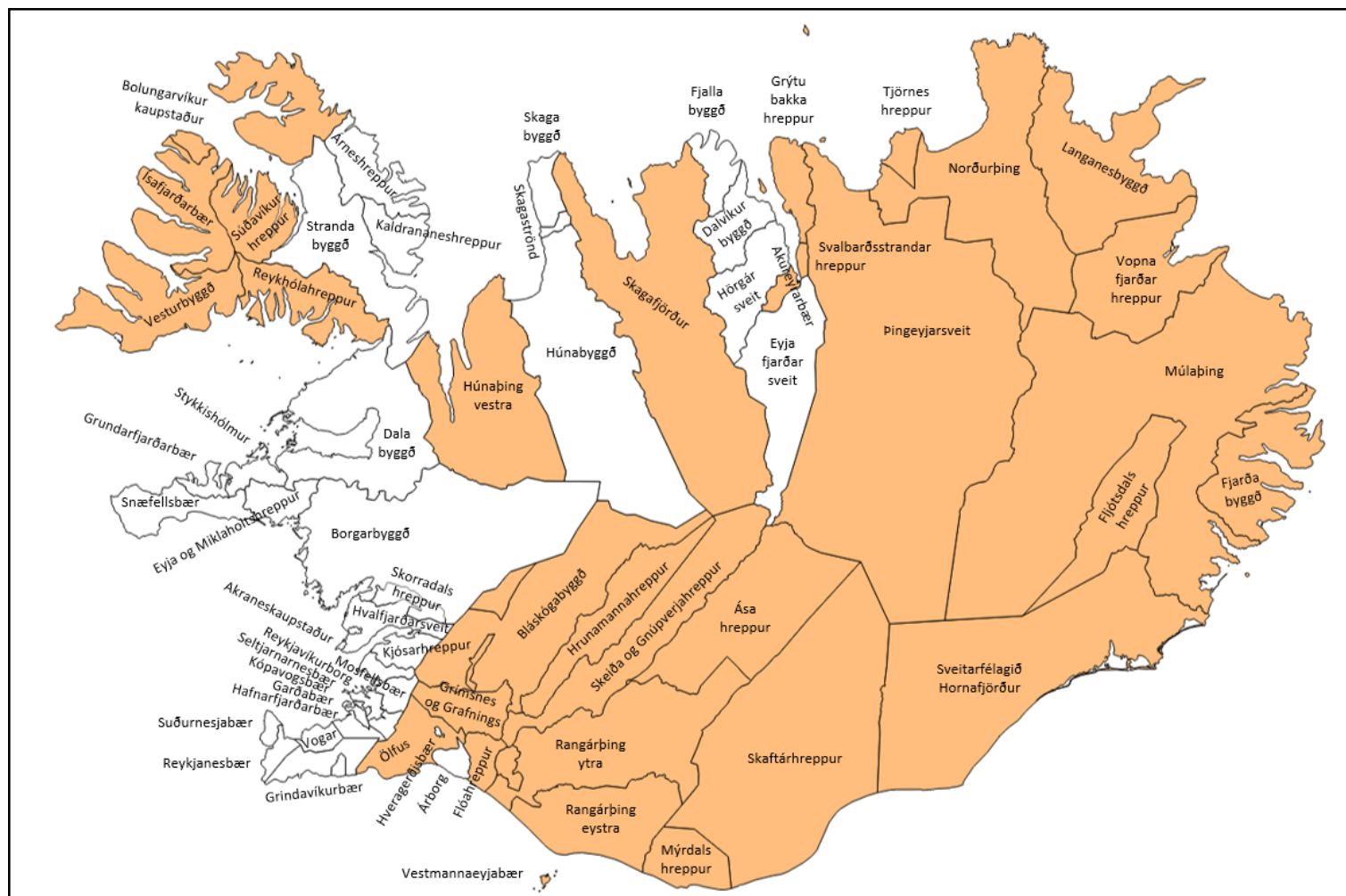
Starfsáætlun Byggðastofnunar 2026

- Endurmenntun starfsmanna
- Leiðtogaþjálfun stjórnenda
- Upplýsingarit innanhúss
- Örfundir innanhúss
- Fjarvinnustefna
- Óstaðbundin störf
- Græn skref í ríkisrekstri
- Stefna um hagnýtingu gervigreindar
- Aðgengi að sérfr.þj. á heilbrigðissviði
- Verslun í dreifbýli
- Almenningsamgöngur á milli byggða
- Opinber grunnþj. og skilgreining aðgengis
- Útlánastarfsemi
- Kynningafundir á fjármögnunarstarfsemi
- Efling átthagafjárfesta
- Ýmis verkefni með landshlutasamtökum
- Eyrarrósir
- Landstólpinn
- Þjónustukort
- Kostnaðardreifing vegna þjónustusóknar
- Greining atvinnusóknar
- Sértek verkefni sóknaráætlanasvæða
- Brothættar byggðir
- Áhrif loftslagsbreytinga og sveitarfélög
- Opinberar upplýsingar á sviði byggðamála
- Þátttaka í alþjóðasamstarfi
- Mælikvarðar byggðaaætlunar
- Greining á byggðaaáhrifum frumvarps til fjárlaga
- Umsagnir um þingmál
- Þjónustukönnun
- Stöðugreiningar landshluta
- Staðsetning ríkisstarfa
- Fasteignagjöld viðmiðunareignar um land allt
- Orkukostnaður viðmiðunareignar um land allt
- Tekjur einstaklinga um land allt
- Byggðaráðstefna 2025
- Samfélagsmiðlun
- Kynningafundir í sveitastjórnnum
- Stofnanavitinn
- Stafræn vegferð – island.is
- Aflamark Byggðastofnunar
- Flutningsjöfnun olíuvara
- Flutningsjöfnun framleiðsluvara
- Vatnsveitustyrkir til lögbýla
- Stjórnsýsla póstmála
- Stjórnir
- Starfshópar
- Nefndir
- Byggðarannsóknasjóður
- Styrkir til meistaranema
- Mælaborð
- Uppbygging atvinnuhúsnæðis á viðkv. svæði

Starfsáætlun Byggðastofnunar 2026

- Endurmenntun starfsmanna
- Leiðtogaþjálfun stjórnenda
- Upplýsingarit innanhúss
- Örfundir innanhúss
- Fjarvinnustefna
- **Óstaðbundin störf**
- Græn skref í ríkisrekstri
- Stefna um hagnýtingu gervigreindar
- Aðgengi að sérf.þj. á heilbrigðissviði
- **Verslun í dreifbýli**
- Almenningsamgöngur á milli byggða
- Opinber grunnþj. og skilgreining aðgengis
- **Útlánastarfsemi**
- Kynningafundir á fjármögnunarstarfsemi
- Efling áttahagafjárfesta
- Ýmis verkefni með landshlutasamtökum
- Eyrarrósir
- Landstólpinn
- Þjónustukort
- Kostnaðardreifing vegna þjónustusóknar
- Greining atvinnusóknar
- Sértæk verkefni sóknaráætlanasvæða
- **Brothættar byggðir**
- Áhrif loftslagsbreytinga og sveitarfélög
- Opinberar upplýsingar á sviði byggðamála
- Þátttaka í alþjóðasamstarfi
- Mælikvarðar byggðaaætlunar
- Greining á byggðaaáhrifum frumvarps til fjárlaga
- Umsagnir um þingmál
- Þjónustukönnun
- Stöðugreiningar landshluta
- Staðsetning ríkisstarfa
- Fasteignagjöld viðmiðunareignar um land allt
- Orkukostnaður viðmiðunareignar um land allt
- Tekjur einstaklinga um land allt
- Byggðaráðstefna 2025
- Samfélagsmiðlun
- **Kynningafundir í sveitastjórnnum**
- Stofnanavitinn
- Stafræn vegferð – island.is
- Aflamark Byggðastofnunar
- Flutningsjöfnun olíuvara
- Flutningsjöfnun framleiðsluvara
- Vatnsveitustyrkir til lögbýla
- Stjórnsýsla póstmála
- Stjórnir
- Starfshópar
- Nefndir
- Byggðarannsóknasjóður
- Styrkir til meistaranema
- Mælaborð
- **Uppbygging atvinnuhúsnaðis á viðkv. svæði**

Kynningafundir í sveitarstjórnnum

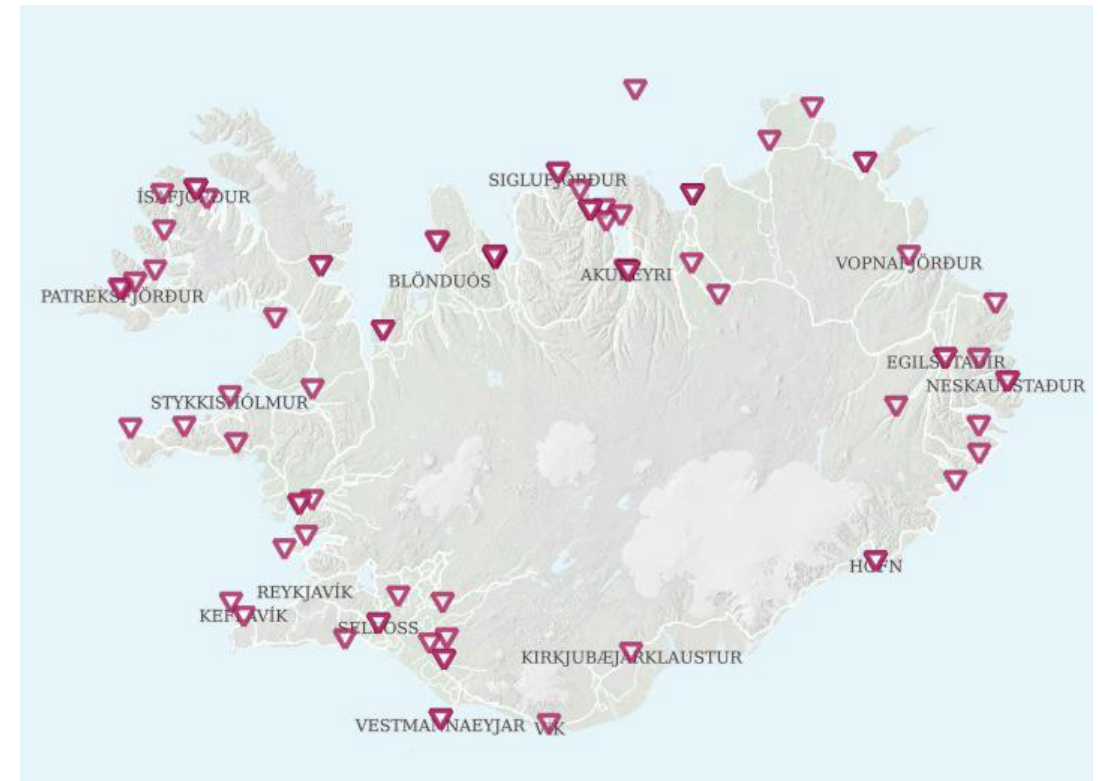

Kynningafundir í sveitarstjórnnum

Óstaðbundin störf

- Flytjum tækifærin – ekki fólkið
 - Ungt fólk aftur í heimabyggð
1. Styrkir til stofnana sem færa störf í landsbyggðarnar
 2. Styrkir til reksturs vinnustaðaklasa
 3. Mælaborð – staðsetning ríkisstarfa og vinnustaðaklasa
 4. 20% stöðugilda hjá Byggðastofnun

Óstaðbundin störf - Styrkir vegna flutnings starfa

Styrkhæfir aðilar:

- Ríkisstofnanir með höfuðstöðvar á höfuðborgarsvæðinu vegna nýrra starfa sem staðsett verða utan höfuðborgarsvæðisins og vegna starfa sem flutt verða út fyrir höfuðborgarsvæðið.
- Ríkisstofnanir með starfsemi bæði á höfuðborgarsvæðinu og utan þess vegna starfa sem flutt verða út fyrir höfuðborgarsvæðið – bættist við 1. maí sl.

Styrkir:

- Til ferðakostnaðar vegna viðveru í höfuðstöðvum
- Til leigu á starfsaðstöðu í vinnustaðaklasa í landsbyggðunum
- Til allt að þriggja ára

Veittir styrkir

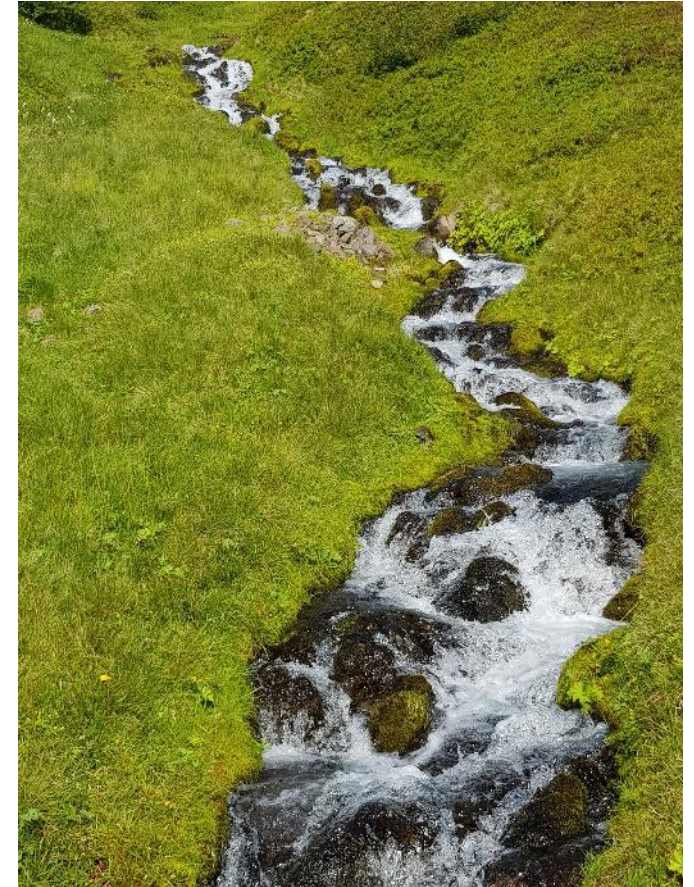
- Veittir hafa verið styrkir vegna 16 starfa að upphæð 52 milljónir kr.

Óstaðbundin störf – styrkir vegna flutnings starfa

Dæmi um störf sem hafa flust frá höfuðborgarsvæðinu:

- Starf sérfræðings í mennta-, nýsköpunar og háskólaráðuneytinu flutt til Húsavíkur
- Starf skjalavarðar hjá Þjóðskjalasafni Íslands flutt til Neskaupstaðar
- Starf lögfræðings hjá Úrskurðarnefnd umhverfis- og auðlindamála flutt til Suðurnesjabæjar
- Starf sérfræðings hjá Veðurstofu Íslands flutt til Stykkishólms
- Starf persónuverndarfulltrúa hjá Embætti landlæknis flutt til Akureyrar
- Starf aðstoðarmanns lögfræðinga hjá Kærunefnd útlendingamála flutt til Ísafjarðar
- Starf verkefnastjóra hjá Félagsvísindastofnun Háskóla Íslands flutt til Selfoss

Óstaðbundin störf - Styrkir til reksturs vinnustaðaklasa í landsbyggðunum

Styrkhæfir aðilar: eru þeir sem reka vinnustaðaklasa utan höfuðborgarsvæðisins – **úthlutað var 49 m.kr. til 23 aðila.**

Skilgreining: Vinnustaðaklasi er skipulagt og samnýtt vinnurými þar sem fjölbreytt vinnuaðstaða stendur til boða fyrir fleiri en einn vinnustað eða starfsstöðvar vinnustaða. Vinnuaðstaða er í opnu og/eða lokuðum rýmum og þar sem notendur hafa a.mk. aðgang að fundaraðstöðu, sameiginlegri kaffiaðstöðu og góðri nettengingu.

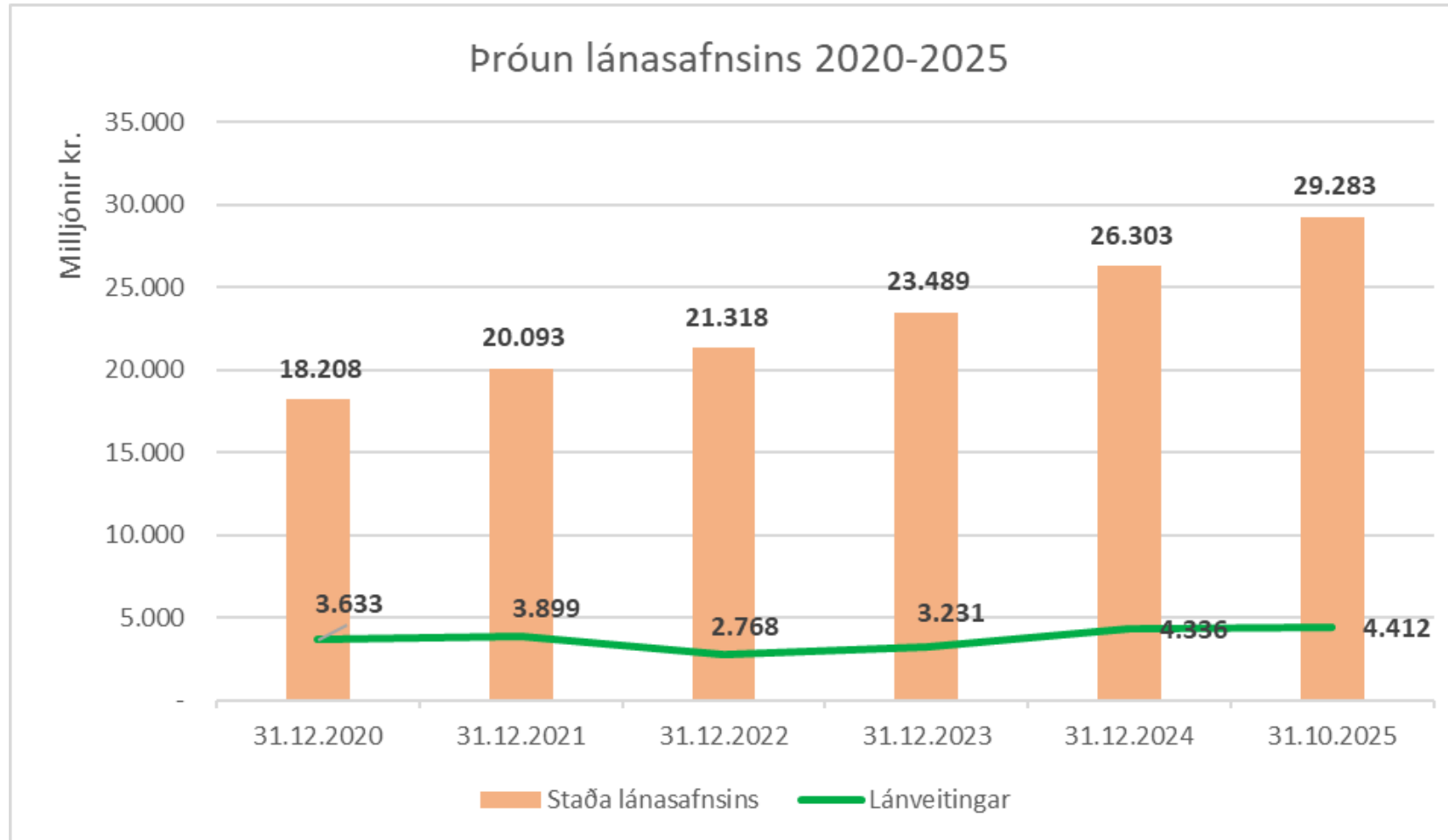
Í forgangi voru:

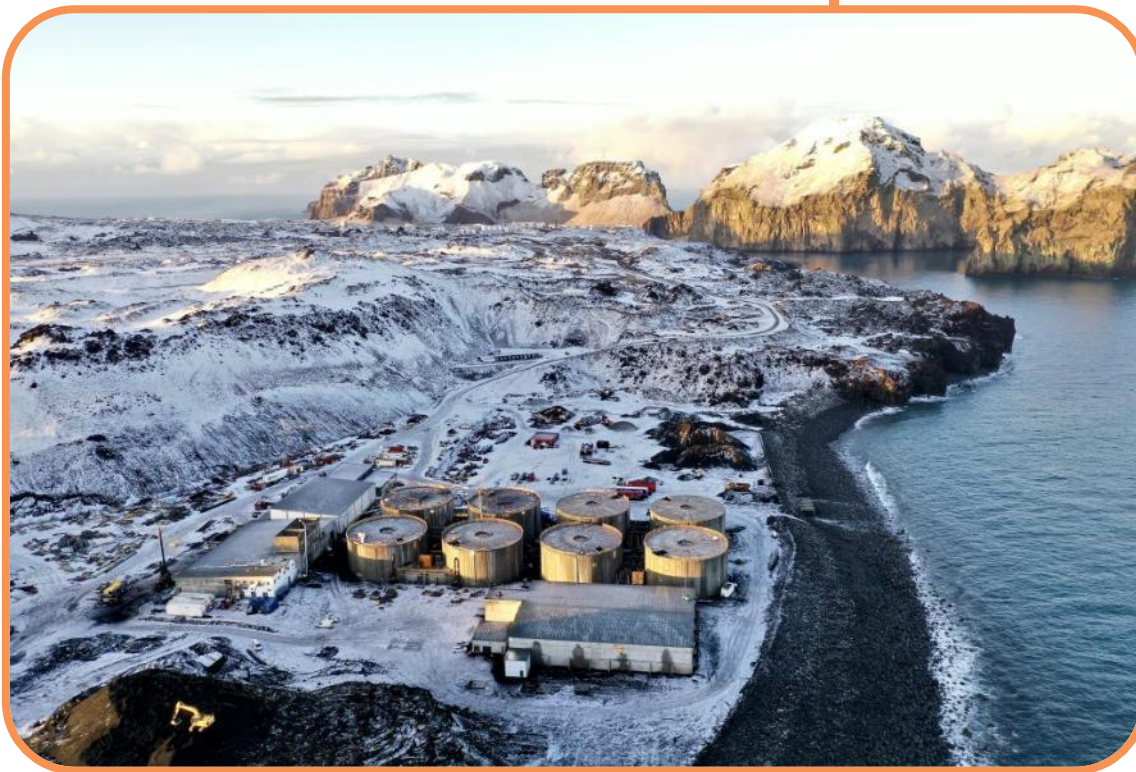
Minni staðir með einhæft atvinnulíf, svæði sem hafa orðið fyrir áföllum í atvinnulífi og svæði á fámennum vinnusóknarsvæðum.

Styrkir:

- a) einskiptis framlög vegna launakostnaðar við að koma af stað nýrri starfsemi
- b) styrkir til að fjölga plássum gegn langtímaskuldbindingu um nýtingu pláss
- c) rekstrarstyrkir til að greiða sameiginlegan kostnað við starfsemina

Laxey

Fjármögnun á tækjabúnaði í
seiðaeldisstöð í Vestmannaeyjum

Kynslóðaskipti í landbúnaði

Landeyjum

Gang of frogs

Nýsköpunarlán - Akureyri

Styrjueldi

Nýsköpunarlán - Ólafsfirði

Vilji fiskverkun

Lán til viðkvæmra byggðarlaga -
Hólmavík

Verslun í dreifbýli

Markmið: Að stutt verði við rekstur dagvöruverslunar í minni byggðarlögum til að viðhalda mikilvægri grunnþjónustu.

Hægt er að sækja um rekstrarstyrk og styrk til búnaðarkaupa – kælar, frystar, afgreiðslukerfi.

Opnað fyrir umsóknir í október fyrir komandi ár.

Dæmi um styrkþega: Verslanir í Árneshreppi, Drangnesi, Þingeyri, Reykhólum, Hrísey, Raufarhöfn, Bakkafirði og Borgarfirði eystri.

Verslun í dreifbýli

Innlent | mbl | 30.11.2025 | 14:16

Opna nýjar verslanir á Stöðvarfirði og Þingeyri

Hríseyjarbúðin opnar á morgun

05. júní, 2015 - 12:52 | Fréttir

Opna verslun á ný í Árneshreppi

Halla Ólafsdóttir
6. júní 2019 kl. 14:00

Innlent | Morgunblaðið | 25.11.2024 | 19:20

Verslunarrekstur aftur á Reykhólum

Ný verslun á Kópaskeri

Ríkisútvarpið
10. júní 2014 kl. 13:00

Ný búð á Drangsnesi fimm dögum eftir að sú gamla lokaði

Elsa María Guðlaugs Drífudóttir
9. desember 2019 kl. 22:25

Verslun í dreifbýli

HRÍSEYJARBÚÐIN PIZZA

HRÍSEYJARBÚÐIN

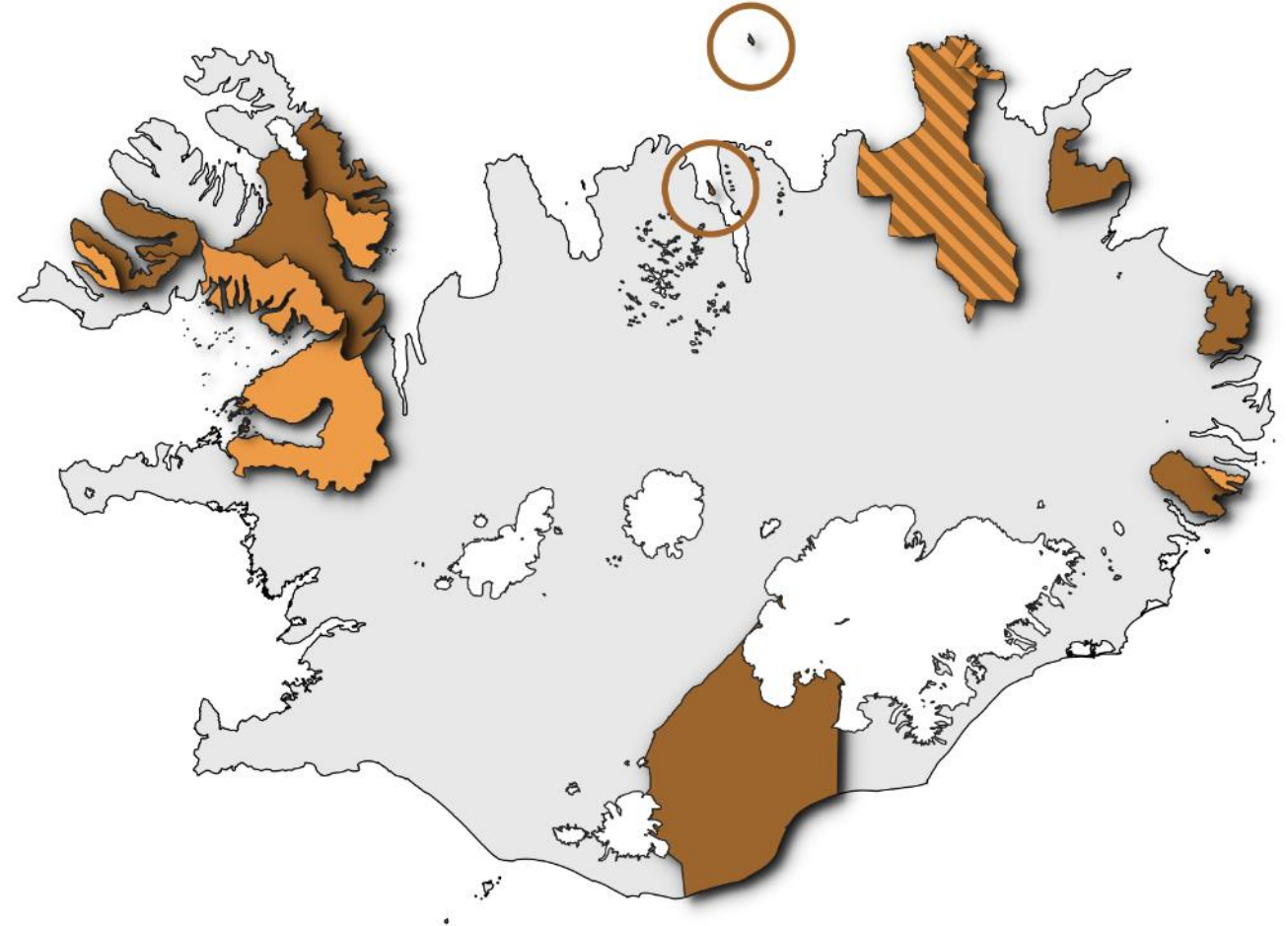

Pantaðu á vinbudin.is og
fáðu afhent í Hríseyjarbúðinni

- Fjármögnun hefur fram til þessa komið af byggðaáætlun og verið að jafnaði 15 m.kr. á ári.
- Eftirspurnin hefur verið margföld, 65 m.kr. á þessu ári
- Stjórn Byggðstofnunar hefur samþykkt að veita nú aukalega 10 m.kr. árlega
- Stofnunin vill með þessu aukna fjármagni styrkja enn frekar þessa mikilvægu grunnþjónustu í smæstu og dreifbýlustu byggðarlögum landsins.

Brothættar byggðir

- 2012 og 2025 *Raufarhöfn og framtíðin I og II*
- 2013 - *Bíldudalur - samtal um framtíðina*
- 2013 - *Breiðdælingar móta framtíðina*
- 2015 - *Skaftárhreppur til framtíðar*
- 2015 - *Hrísey perla Eyjafjarðar*
- 2015 og 2025 *Öxarfjörður í sókn I og II*
- 2015 - *Glæðum Grímsey*
- 2017 - *Áfram Árneshreppur*
- 2018 - *Betri Borgarfjörður*
- 2018 - *Öll vötn til Dýrafjarðar*
- 2019 - *Betri Bakkafjörður*
- 2020 - *Sterkar Strandir*
- 2022 - *Sterkur Stöðvarfjörður*
- 2022 - *DalaAuður*
- 2025 - *Fjársjóður fjalla og fjarða*
- 2025 – *Jú víst! Kraftur í Kaldrana*
- 2026 – *Tálknafjörður – heiti liggur ekki fyrir*

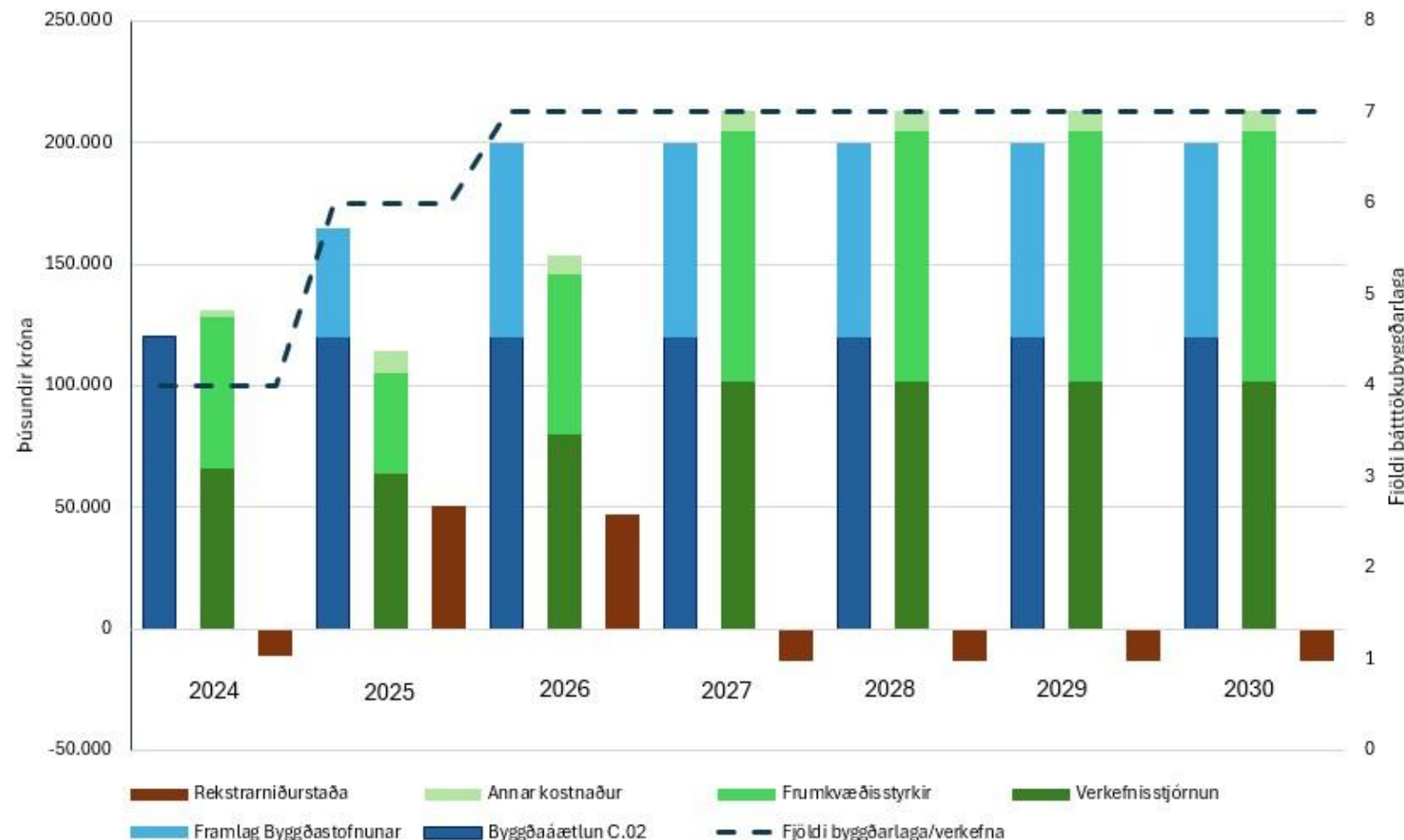
Byggðastofnunar eykur framlög verulega

BYGGÐASTOFNUN

- Verkefnið hefur 120 m.kr. árlega úr Byggðaáætlun.
- Helmingur í frumkvæðisstyrki og helmingur í laun verkefnastjóra
- Byggðastofnun mun nú auka það um 80 m.kr. árlega næstu 5 ár.
- Auknir fjármunir gera stofnuninni kleift að starfa með fleiri byggðarlögum og mögulega bjóða upp á mismunandi útfærslur.

Gróf áætlun um rekstur Brothættra byggða 2024 - 2030

Galdur Brugghús – Sterkar Strandir

BYGGÐASTOFNUN

Frumkvöðlaverkefni á Hólmavík sem fékk styrk til viðskiptaáætlunar úr *Frumkvæðissjóði Sterkra Stranda* árið 2021, og styrki til ýmissa verkþátta í framkvæmdaáfanga Sterkra Stranda. Fyrirtækið hefur vaxið og dafnað síðan þá.

Verkefnisstjórn Sterkra Stranda í skoðunarferð
brugghúsinu

Finnur Ólafsson annar stofnandi Galdurs Brugghúss
segir frá áformum um bruggverksmiðju 2021

Brauðdagar Deighús – Sterkur Stöðvarfjörður

Sprotafyrirtæki sem hóf starfsemi á árinu 2024 sem sérhæfir sig í bakstri á súrdeigsbrauði og öðru góðgæti og þjónustar Stöðvarfjörð og nágrennabyggðir. Hefur fengið styrki úr *Frumkvæðissjóði Sterks Stöðvarfjarðar* m.a. fyrir vörupróun, markaðssetningu og fl.

Kimi Tayler með bakkelsi í Kaffi Sunnó

Stélið fuglaskoðunarhús og Skelin sjósundsaðstaða

– Betri Bakkafjörður

Reimar Sigurjónsson hefur haft veg og vanda að smíði fuglaskoðunarhúss og aðstöðu fyrir sjósundsaðstöðu í Finnafirði. Húsin eru smíðuð úr rekaviði og hafa laðað að ferðamenn og íbúa enda frábært að geta fengið sér sundsprett rétt við þjóðveginn og skoðað fjölbreytt fuglalíf steinsnar frá. Verkefnin fengu styrki úr *Frumkvæðissjóði Betri Bakkafjarðar* á árunum 2023 og 2024.

Stélið - fuglaskoðunarhús

Skelin - sjósundsaðstaða

Baskasetrið – Áfram Árneshreppur

BYGGÐASTOFNUN

Baskasetrið er staðsett í stórum lýsistönkum í gömlu síldarverksmiðjunum í Djúpavík í Árneshreppi. Verkefnið hlaut styrk úr Öndvegissjóði á árinu 2020 og einnig styrki á framkvæmdatíma Brothættra byggða úr *Frumkvæðissjóði Áfram Árneshrepps*. Verkefnið miðar að því að koma á fót varanlegri sýningu um Baskavígin, miðla sameiginlegum menningararfi tveggja smáþjóða, Baska og Íslendinga og minnst sameiginlegrar sögu þeirra í sjósókn við Íslandsstrendur.

Baskasetrið í Djúpavík á Ströndum

Guðni Th. Jóhannesson flytur ávarp við opnum Baskaseturs.

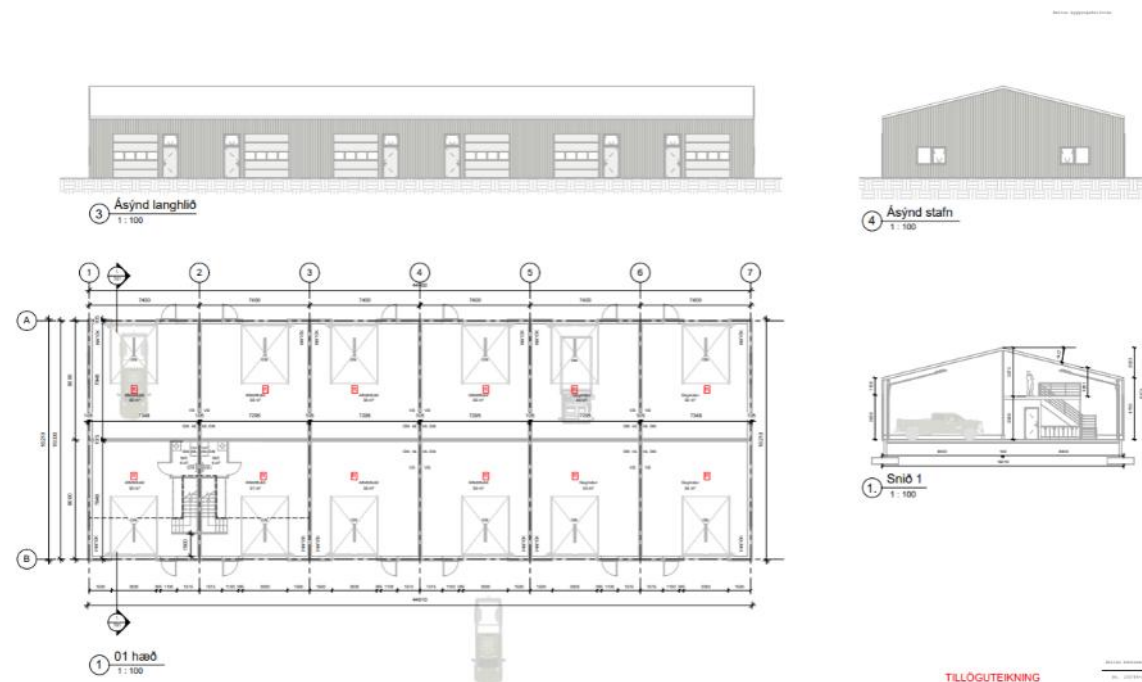
Héðinn Ásbjörnsson kynnir skipulag á sýningu í Baskasetrinu í Djúpavík, 2024

Uppbygging atvinnuhúsnæðis

Atvinnuhúsnæði í Búðardal

- Byggðastofnun leggur allt að 150 m.kr.
- Samstarf við sveitarfélagið og einkaaðila
- 800 m²
- 12 bil með möguleika á millillofti
- Fullbúið hús með bílastæðum
- Verklök janúar 2027

Uppbygging atvinnuhúsnæðis

Fjarðarbraut 41, Stöðvarfirði

- Fullnustueign
- Í húsinu var rekin gisti og veitingaþjónusta
- Töluverð viðhaldspörf – 50 m.kr.
- Markmiðið er að koma upp fjölbreyttri þjónustu:
 - Bakarí
 - Kaffihús
 - Veitingastað / Verslun
 - Gistiþjónustu
 - Sal fyrir menningarviðburði

Uppbygging atvinnuhúsnæðis

Áframhald verkefnisins

- 300 m.kr. næstu þrjú ár
- Samstarf við sveitarfélög og fyrirtæki
- Eitt hús á ári
- Greining á þörf og samtöl við sveitarfélög

Sambærileg fyrirmynd í Skotlandi

Auknar byggðaaðgerðir Byggðastofnunar

1. Verslun í dreifbýli. 50 m.kr. (10 m.kr. næstu 5 ár)
2. Brothættar byggðir 400 m.kr. (80 m.kr. næstu 5 ár)
3. Uppbygging atvinnuhúsnæðis 300 m.kr. (100 m.kr. næstu 3 ár)

750 m.kr.

Takk fyrir komuna!

